

NEUROPSYKIATRISK VIDEN OG PRAKSIS - I DET TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE I SKOLEN

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

6. APRIL 2018

ANNE MORIN
LEKTOR

DAGSORDEN

---

1. Det professionaliserede børneliv og tværfagligt samarbejde – eller hvorfor være optaget af samarbejde når vi taler inklusion?
2. En teoretisk optik på viden og praksis
3. Neuropsykiatrisk viden og praksis i det tværfaglige samarbejde – belyst gennem cases om børn i udredningsforløb
4. Diskussion af aktuelle udfordringer i arbejdspraksis

HVORFOR VÆRE OPTAGET AF SAMARBEJDE NÅR VI TALER INKLUSION?

Børnelivetr blevet professiona liset

Forskellige voksne med forskellig uddannelse og forskellige funktioner varetager forskellig opgaver i forhold til børnene

---

Når der opstår vanskeligheder i børns udviklings- eller læringsforløb kan vi iagttage, at der kommer endnu flere opdelinger i spil i form af forskellige specialiserede tilbud og specialiseret professionalitet rettet mod problemløsning og håndtering af vanskelighederne.

UDFORSKNING AF TVÆRPROFESSIONELT SAMARBEJDE - EN SÆRLIG TEORETISK OPTIK

Dialektisk materialisme & Kritisk psykologi, Klaus Holzka mp (1998; 2005), Ole Dreier (2003; 2008), Charlotte Højholt (2001; 2003)

I en dialektisk materialistisk optik søger man beholde et dobbelt fokus både på de praktiske betingelser for samarbejdet og indsatsen og på den måde de medieres subjektivt af deltagerne i den sociale praksis.

Når vi skal analysere på det tværfaglige samarbejde bliver det i dette perspektiv centralt at forholde sig til:

- 1) de institutionelle betingelser der er til stede for at samarbejde i skolen
- 2) den måde disse institutionelle betingelser for betydning for individet/ de professionelle.

En decentreret tilgang til samarbejde:

En decentreret tilgang til samarbejde anerkender at forskellige professionelle bidrager med forskellig viden og perspektiver på sagen men samtidig er der et mål om at overskride den afgrænsede faglighed for at opbygge nye forståelser og fælles problemløsning

FORSKNINGSPROJEKTET

”Børn i udredningsforløb samarbejde, positioner og problemforståelser”

Fokus på det tværfaglige samarbejde om børn der indstilles til udredning i PPR og børnepsykiatrien pga. en bekymring af faglig og / eller social karakter.

PROBLEMSTILLING

---

1. Hvilke betydninger får psykologiske og pædagogiske indsatser i det tværfaglige samarbejde for børns deltagelses-, udviklings- og læringsmuligheder i klassefællesskabet og hvordan spiller indsatserne sammen i barnets forløb?

Forskningsspørgsmål

1.a Hvordan indgår udredningen og diagnostisering som del i de professionelle arbejdsopgave på tværs af de involverede professionelle praksisser som indgår i udredningsforløb, pædagogisk-psykologiske interventioner, psykiatrisk behandling mv.?

1.b Hvilke muligheder og begrænsninger skaber de procedurene som anvendes i forbindelse med udredningen for de professionelle håndtering af deres arbejdsopgave?

1.c Hvordan spiller indsatserne sammen i barnets forløb og hvilken betydning har udredningsforløbet for barnets deltagelses- og læringsmuligheder?

Følger jeg børn der indstilles til udredning i psykiatrien mhp en eventuel diagnose

Fokus på børns forløb og deres deltagelse på tværs af skolen, PPR, og psykiatrien

METODE OG EMPIRI

To skoler i Storkøbenhavn og den tilknyttede Børnepsykiatri

Empiri:

Observationer af børnenes deltagelse i de klasser

Interview med lærere, forældre, pædagog-psykologer og børn

Observationer af møder på skolen i PPR og i psykiatrien

EMPIRIEN VISER ET DILEMMA

Dilemma: Eleven afviser at samarbejde med PPR-psykologen dvs. han afviser hjælp fra det system der skal prøve at hjælpe.

Mulige grunde ?

Holz kamp : den traditionelle psykologiske struktur blindhed (Holz kamp 2013)

Kritisk psykologi–dialektisk materialisme

Gensidighed mellem person og verden/kontekst

Udvikling og læring ikke blot som en individuel proces men som en proces vi må forstå på baggrund af nogle konkrete betingelser vi lever under

ANAMNESEN SOM EKSEMPEL PÅ STRUKTURBLINDHED

“ Jeg har fra start været meget bekymret for Peters adfærds og koncentrationsproblemer i timerne. Men jeg er ny lærer i klassen og jeg har ikke prøvet at lave de store indsatser fordi jeg har kigget i hans papirer og set hvad der tidligere har været gjort. Og alt er prøvet. Skumpuder og vippestole, pauser i skolegården. Alt er blevet prøvet men intet har virket. Det er derfor vi tog skridtet og lavede en indstilling til PPR. Vi ville vide om hans restløshed forhindrer ham i at lære og om der er andre ting vi kan gøre for at hjælpe Peter”.

(klasselæreren)

Psyk: Jeg vil starte med at stille dig nogle spørgsmål angående Peters tidlige udvikling. Er han ført til tiden?

Mor: Ja

Psyk: Efter en normal graviditet?

Mor: Ja

Psyk: Havde han en normal fødselsvægt?

Mor: ja men han er født med læbe-ganespalte så han kunne ikke amme så han fik en special sutteflaske og blev sat under en specialparagraf hvor han blev kategoriseret som handicappet and kom så i dagpleje. Men du ved mælken løb ud af hans næse så det var lidt svært.

Psyk: Ja. Talte han til tiden?

Mor: Ja

Psyk: Havde han kolik?

Mor: Ja men jeg fik ham til zoneterapi. Det hjalp meget. Og derudover var han altid glad. Men han havde dræn indtil han nogensinde har været igennem mange operationer pga læbe-ganespalte.

Psyk: Så vil jeg gerne høre lidt om dispositionerne i familien. Er der nogen med epilepsi?

Mor: Nej

Psyk: dyslexi?

Mor: Nej

Psyk: autisme?

Mor: Nej

Psyk: Ok. Nå Peter jeg ved du har svært ved at koncentrere dig i timerne hvordan har du det i skolen?

Peter: Det kan være svært mest i timerne.

Psyk: Hvad sker der så?

Peter: Det sker bare.

~~Psyk:~~ Jeg ved du har haft en lille bold I hånden nogen gange har det hjulpet dig?

Peter: Måske...nej det har bare gjort mig mere urolig

Psyk: Hvad med en lille svamp?

Peter: Det ved jeg ikke

Psyk: Ok ved du hvad jeg vil foreslå at vi laver en test hvor du skal her op på mit kontor et par gang vil det være ok?

Peter: Det ved jeg ikke.

Psyk. Jeg tror det vil være en god ide så kan vi finde ud af mere om hvordan din hjerne fungerer og vi kan fortælle Mette (Peters klasselærer) om det så hun kan finde ud af hvordan hun bedre kan hjælpe dig.

Peter: (med lav stemme) Det vil jeg ikke. Jeg vil ikke. Hvorfor skal jeg være anderledes?

Psyk: Jeg kan høre at du ikke har lyst til at lave testen men jeg synes at du skal gå hjem og diskutere det derhjemme og overveje det grundigt fordi det kan være en måde hvor vi kan finde ud af hvordan vi kan hjælpe dig.

Peter afviser at samarbejde med det system som skulle hjælpe ham. Hvordan kan vi forstå denne afvisning?

STRUKTURBLINDHED OVER FOR STRUKTURELEVANS I HENVISNINGSPROCESSEN

Biomedicinsk og neuropsykologisk tradition med testning af den enkelte og dermed en mangel på sensitivitet og fokus på konteksten som vanskelighederne kan ses som del af (se bl.a. McDermott, 1996; Allodi and Fishbein, 2000; Storbie et al., 2002; Ekström, 2004; Kristensen, 2013)

Begrebet strukturblindhed udspringer som jeg før sagde om Holzkamps kritik af psykologiens testning af individer i testsituationer som er løsrevet fra hverdagslivet

Kritikken går på at den viden der skabes via testen er en viden der er løsrevet fra eller i hvert fald meget løst forbundet til det liv Peter i skolen

”a worldlessness of af psychologistic psychology” (Holzkamp, p. 263, 2013)

”Livsførelse” et begreb der peger på at vi alle er en del af mange forskellige sammenhænge og at vi derfor alle har en opgave om at føre vores liv på tværs af disse mange sammenhænge og få dem til at hænge sammen

---

I casen får kontekst information næsten ingen plads eller opmærksomhed. I dette perspektiv levner henvisningsprocessen næsten ingen plads til Peters perspektiv sådan at barnet har meget lidt indflydelse i relation til sin situation.

Hvis PPR ikke forbinder sig til de børns konkrete liv de forsøger at hjælpe så kan mening som relevans mistes og konflikter eller afvisning af samarbejde kan blive en følge af det.

Vigtigheden af at forbinde og arbejde med relevansstrukturer forstået som de strukturer der er relevante for barnet

---

”Psykiatrien efterspørger specifikke svar. De ønsker en anamnese og de spørger hvilke test der er blevet foretaget og hvad resultaterne er. I nogle kommuner kræver de altid at barnet er blevet kognitivt testet og vores baggrundmateriale skal være grundigt. Jeg får ofte følelsen af at det psykiatriske system ret utvetydig kigger efter hvad barnet bærer med sig indeni. Det er en klinisk neuropsykologisk ramme. Men jeg savner mere om hvad det er for en kontekst barnet er del af og hvordan disse kontekster kan påvirke barnet.” (PPR-psykologen)

Som psykologen fortæller betinges hendes arbejde på flere måder af psykiatriens særlige forventninger og interesser i relation til hendes arbejdsresultater

I denne kompleksitet af positionerede interesser synes barnets perspektiv imidlertid ud fra denne her case at forsvinde

Livsførelseskategorien kan hjælpe os med at være opmærksomme på at forbinde os til relevansstrukturer sådan som de opleves af forskellige parter i henvisningsprocessen

DET POSITIONEREDE SAMARBEJDE – CASEN OM THOMAS

Thomas 5. klasse

Børnepsykiatrisk screening på foranledning af bekymring fra skolen og på opfordring fra forældre

Psyk: Samlet peger algoritmen på at han har nogle vanskeligheder inden for autismspektrum

Lærer: Men det må da være i den milde ende?

Psyk: Ja

Psyk: Men vi har testet mentaliseringsevnen og ved det abstrakte bliver han meget konkret –han vælger en konkret løsning og viser man ham en kompleks figur som han skal tegne af det kan han ikke li –han er meget forsigtig

Lærer: Det er måske hans billedkunstlærer som har sagt at sådan tegner man skitser

Psyk: Ja men han bruger 8 minutter og det er i den høje ende.

Derudover scorer han ikke så godt som han skal i forhold til sin alder mangler streger, han placerer spidsen forkert

Far: det er godt jeg ikke har fået den opgave (ha)

Psyk: (griner) Ja der er der rigtig mange forældre der siger

Psyk: Til sidst da han har tegnet den 3 gange går det bedre men det indikerer at han har afkodningsproblemer

Lærer: Jeg synes ikke han har vanskeligheder ved at afkode i dansk

Far: Nej han læser på et sprogligt højt niveau

Mor: Men han kan ikke se det i matematik når de f.eks. arbejder med spejllinjer

Far: Ja og han har også problemer i idræt han går ind i folk

Psyk: Ja det kan have betydning i forhold til at aflæse andre – andres baner om jeg så må sige. Så det kan let blive isoleret.

Han har så også udfyldt et spørgeskema: i forhold til selvværd der ligger han lavt, 2 standarder under normal ~~selvopfattelse~~ og i forhold til angst der ligger han lidt moderat forhøjet det samme på depressionsskalaen lidt forhøjet og mht Vrede: Der brager han ud med 3 standardafvigelser. Det er lidt som om ”Verden er lidt i mod mig”.

Lærer: Men verden er jo også lidt imod ham. De andre bliver sure på ham og så bliver han sur på dem også kører konflikten

Mor: Det er fordi han vil ha puttet alt i kasser og hvis der så er nogen der vil lave om på de kasser så kan han ikke finde ud af det

Psyk: Så er der i forhold til normbrydende adfærd – helt normalt - så det er godt

Far: Det kan også forstås modsat den normbrydende adfærd var vi i stenalderen!

Psyk: Ja (griner) Men samlet set har vi haft det oppe på konference og det betyder at Thomas får diagnoserne: Asberger og Andre psykiske forstyrrelser

Psyk: Men der er sket en udvikling – det her betyder ikke, at det kan han ikke – mere at det her skal han have hjælp til og guidning

Så Asberger diagnosen får han fordi at det også slår igennem på WISCEN

Det vi derfor vil anbefale er at overveje skoleskift.

Lærer: Hvorfor skal der overvejes skoleskift? Han er en dejlig dreng at have i klassen...

Psyk: Pga hans vrede det indikerer, at han er udfordret over evne

---

De forskellige parter bidrager med forskellige perspektiver og forskellig viden i forhold til udforskningen af hvad der er på spil

Observationen viser hvordan der er vidensforståelser i spil. Testens absolutte og dekontekstualiserede viden –og hverdagslivets praksisnære observationer

Thomas vanskeligheder bliver fremstillet forskelligt alt efter hvilken af disse vidensforståelser man bevæger sig inden for

---

De procedurer der anvendes som hovedkilder til viden om barnet i den psykiatriske praksis bygger på et kognitivt og individorienteret paradigme

Der inddrages andre former for viden i samtalen som omhandler barnets hverdagsliv når lærerne eller forældrene kommenterer psykologens redegørelse - men når det sker, sker det uden samme videnskabelige fundament og systematik

Far: Jamen jeg synes også at det var meget underligt. Og det var faktisk den første udmelding de kom med i psykiatrien –vi anbefaler et skoleskift. Det var det de sagde som løsning på det her. Men allerede da de sagde det så kunne vi jo godt se at Thomas har et rigtig godt forhold til de to lærere så jeg sad også allerede og tænkte mht. skole skift lad os nu lige se, for de to lærere er nok sværere at finde for Thomas noget andet sted.

Der er den forskel at lærerne tænker i hele klassen psykiaterne tænker meget mere i det enkelte individ det ligger i hele deres uddannelse og lærerne tænker også i jamen Thomas er en der kan gi noget til klassen [..]

Vi mangler stadig også noget tilbagemelding fra psykiatrien et forældre kursus. Der synes jeg vi er ladt lidt i stikken fordi vi sidder tilbage med en masse spørgsmål. Vi har fået en diagnose men vi har ikke engang fået en officiel skrivelse på det kan man sige og alt det vi gør i forhold til den her diagnose det er noget jeg har læst mig til og jeg har også givet de to lærere noget materiale om det så der vil jeg nok sige, at der skulle de nok have været lidt hurtigere på banen med nogle retningslinjer. Der skulle vi have haft noget det vil jeg mene.

Empirien synes at pege på at det ligner, at det kan give udredningsproceduren et kvalitativt løft hvis man i højere grad arbejder på dels at systematisere måden hverdagsviden/ kontekstviden bringes ind i udredningsprocessen

AFRUNDING

At arbejde med relevansstrukturerne sådan som de opleves af forskellige parter i udredningsprocessen

At systematisere den måde hverdagsviden/ kontekstuel viden og deltagelse er en del af henvisningsprocessen – kan de to former for viden i praksis komme til at tale mere sammen?

AKTUELLE UDFORDRINGER I JERES ARBEJDSPRAKSIS?

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

6. APRIL 2018

ANNE MORIN
LEKTOR

Forskellige former for viden – hvordan kan de tale sammen?

Neoliberale styringslogikker og skolepolitikker med fokus på læringsudbytte fortrænger inklusion og specialpædagogik i almenområdet!

Nye organisatoriske betingelser, der støtter en samskabelse mellem almen- og specialpædagogik!

Samarbejdskompetencer og fælles forberedelse mellem flere forskellige faggrupper!

” Insert Quote text, for next level ENTER and TAB - INSERT NAME

AARHUS
UNIVERSITET